

Β' ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΩΝ ΜΕΛΕΤΩΝ
ΤΜΗΜΑ ΝΟΜΟΤΕΧΝΙΚΗΣ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑΣ
ΣΧΕΔΙΩΝ ΚΑΙ ΠΡΟΤΑΣΕΩΝ ΝΟΜΩΝ

ΕΚΘΕΣΗ ΕΠΙ ΤΟΥ ΝΟΜΟΣΧΕΔΙΟΥ

«Θεσμικό πλαίσιο έρευνας και τεχνολογίας και άλλες διατάξεις»

I. Γενικά

Το φερόμενο προς συζήτηση και ψήφιση Νοσχ σκοπεύει, συμφώνως προς την αιτιολογική έκθεση, στη διαμόρφωση του κατάλληλου θεσμικού πλαισίου για την ανάπτυξη της έρευνας και της τεχνολογίας στη χώρα μας, ώστε αυτή να διαδραματίσει πρωταγωνιστικό ρόλο στην οικονομία της γνώσης παγκοσμίως.

Για τον σκοπό αυτό καθιερώνεται σύστημα επιτελικού σχεδιασμού της έρευνας και της τεχνολογίας με την καθιέρωση του Εθνικού Προγράμματος Έρευνας και Τεχνολογίας (Ε.Π.Ε.Τ.), στο οποίο εντάσσεται το σύνολο των ενεργειών που στοχεύουν στη μεθοδική και αποτελεσματική προώθηση της βασικής και εφαρμοσμένης έρευνας, της τεχνολογίας και της καινοτομίας στη χώρα, με την ταυτόχρονη πρόβλεψη των απαιτούμενων μέσων (άρθρο 4), και καθορίζονται τα αρμόδια όργανα για τον σχεδιασμό και την εφαρμογή της ερευνητικής πολιτικής (άρθρο 7 επ.).

Αναλυτικότερα, με τις διατάξεις του Κεφαλαίου Β' του προτεινόμενου Νοσχ ορίζονται οι στόχοι, τα προγράμματα και οι τομείς δράσης του Ε.Π.Ε.Τ. (άρθρο 4), οι δικαιούχοι ένταξης στο Ε.Π.Ε.Τ., που μπορεί να είναι δημόσιες υπηρεσίες, νομικά πρόσωπα του δημοσίου ή του ιδιωτικού τομέα, ακόμη και φυσικά πρόσωπα και ενώσεις (άρθρο 6), και ο τρόπος διαχείρισης των δαπανών του Ε.Π.Ε.Τ. (άρθρο 5).

Με τις διατάξεις του Κεφαλαίου Γ' καθίστανται αρμόδιοι για τον σχεδιασμό και την εφαρμογή της ερευνητικής πολιτικής η συνιστώμενη κατ' άρθρο 8 του Νοσχ Διυπουργική Επιτροπή για την Έρευνα και την Τεχνολογία (Δ.Ε.Ε.Τ.), το Υπουργείο Ανάπτυξης δια της Γενικής Γραμματείας Έρευνας και Τεχνολογίας (Γ.Γ.Ε.Τ.), το Υπουργείο Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμά-

των, το Εθνικό Συμβούλιο Έρευνας και Τεχνολογίας (Ε.Σ.Ε.Τ.) και ο Εθνικός Οργανισμός Έρευνας και Τεχνολογίας (Ε.Ο.Ε.Τ.) [άρθρο 7]. Ορίζονται ειδικότερα οι αρμοδιότητες των ανωτέρω οργάνων, ο τρόπος συγκρότησης, ο τρόπος διορισμού και η θητεία των μελών του Ε.Σ.Ε.Τ. και ζητήματα συναφή με τη λειτουργία του, ο τρόπος σύστασης του Ε.Ο.Ε.Τ., τα όργανα διοίκησης και η οργανωτική δομή του. Παραλλήλως, καθιερώνεται υποχρέωση τήρησης εχεμύθειας για τη διοίκηση, τους υπαλλήλους και τα πρόσωπα που συνδέονται με το Ε.Σ.Ε.Τ. και τον Ε.Ο.Ε.Τ. με σύμβαση έργου, εργασίας ή εντολής, όσον αφορά στα στοιχεία που περιέχονται σε γνώση τους κατά την άσκηση της δραστηριότητάς τους ή επ' ευκαιρία της (άρθρα 8-27).

Με τις διατάξεις του Κεφαλαίου Δ' του Νσχ παρέχεται, μεταξύ άλλων, εξουσιοδότηση στους αρμόδιους υπουργούς να καθορίζουν το πλαίσιο για τη χρηματοδότηση συνεργασιών σε διεθνές επίπεδο μεταξύ ερευνητών, ερευνητικών ομάδων ή κέντρων με κατοικία ή έδρα σε δύο ή περισσότερα κράτη, και να θεσπίζουν κίνητρα για την προσέλκυση ξένων επιστημόνων στη χώρα μας, τον επαναπατρισμό Ελλήνων επιστημόνων της διασποράς και την ενίσχυση της συμμετοχής Ελλήνων επιστημόνων σε ερευνητικές και τεχνολογικές δραστηριότητες σε σχέση με διεθνείς οργανισμούς (άρθρα 28-31).

Οι διατάξεις, τέλος, του Κεφαλαίου Ε' ορίζουν, μεταξύ άλλων, τους εποπτευόμενους από τη Γ.Γ.Ε.Τ. ερευνητικούς φορείς και θεσπίζουν το κανονιστικό πλαίσιο ίδρυσης και λειτουργίας ερευνητικών και τεχνολογικών φορέων του δημόσιου τομέα, ήτοι των ερευνητικών κέντρων και των ινστιτούτων τους, των αυτοτελών ερευνητικών ινστιτούτων και των ειδικών ερευνητικών κέντρων και ινστιτούτων. Ρυθμίζουν, περαιτέρω, ζητήματα που αφορούν στη στελέχωση των ανωτέρω φορέων όπως και των ερευνητικών και τεχνολογικών φορέων, που ιδρύονται κατά το άρθρο 9 παρ. 5 του παρόντος, με ερευνητικό, τεχνικό και διοικητικό προσωπικό, ορίζουν δε την προέλευση και τη διάθεση των πόρων τους (άρθρα 32-51).

Σημειώνεται ότι το άρθρο 1 του Νσχ ορίζει ότι η ανάπτυξη και η προαγωγή της επιστημονικής έρευνας, της τεχνολογίας και της καινοτομίας ως τομέων ζωτικού εθνικού ενδιαφέροντος αποτελεί υποχρέωση του κράτους, το οποίο μεριμνά για τη διάθεση των απαιτούμενων σχετικών πόρων. Επισημαίνεται, εξ άλλου, συναφώς ότι η σχετική διάταξη του άρθρου 16 παρ. 1 εδ. α' του Συντάγματος δεν προβλέπει κρατικό μονοπώλιο στην έρευνα και την επιστήμη. Ειδικότερα σε ό,τι αφορά την επιστημονική έρευνα, η νομολογία του Συμβουλίου της Επικρατείας δέχεται ότι αυτή κατοχυρώνεται και ως ατομικό δικαίωμα και ως αποστολή του κράτους. Επομένως, κάθε φυσικό πρόσωπο και κάθε νομικό πρόσωπο ιδιωτικού δικαίου (π.χ. ίδρυμα) έχει το δικαίωμα να επιδιδεται σε επιστημονική έρευνα στους τομείς του ενδιαφέροντός του.

II. Παρατηρήσεις επί των επιμέρους άρθρων του Νοχ

1. Επί του άρθρου 2 περ. ιη)

Επειδή το Ψήφισμα του Συμβουλίου της 15ης Ιουνίου 2000 δημοσιεύθηκε στη σειρά «C» της Επίσημης Εφημερίδας των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, πρέπει τα στοιχεία της δημοσίευσης που αναφέρει η προτεινόμενη διάταξη να αντικατασταθούν ως εξής: «ΕΕ C 205/19.7.2000, σελ. 1».

2. Επί του άρθρου 2 περ. κδ)

Επειδή η «Ευρωπαϊκή Χάρτα του Ερευνητή-Κώδικας Δεοντολογίας για την πρόσληψη ερευνητών» εξεδόθη με τη μορφή σύστασης από την Επιτροπή, ορθότερο θα ήταν να αντικατασταθεί στην προτεινόμενη διάταξη η λέξη «ανακοίνωση» από τη λέξη «σύσταση» (βλ. http://ec.europa.eu/eracareers/pdf/eur_21620_en-gr.pdf).

3. Επί του άρθρου 3 παρ. 2 και 4

Με την προτεινόμενη διάταξη ορίζεται το πεδίο εφαρμογής των διατάξεων του κεφαλαίου Ε΄ του Νοχ. Οι ανωτέρω διατάξεις εφαρμόζονται στους ερευνητικούς και τεχνολογικούς φορείς που εποπτεύονται από τη Γενική Γραμματεία Έρευνας και Τεχνολογίας (Γ.Γ.Ε.Τ.) του Υπουργείου Ανάπτυξης, εξαιρουμένων ρητώς των μη εποπτευόμενων από τη Γ.Γ.Ε.Τ. ερευνητικών και τεχνολογικών φορέων, αν και κατωτέρω, στην παρ. 4, ορίζεται ότι «με προεδρικό διάταγμα, που εκδίδεται ύστερα από πρόταση των Υπουργών Οικονομίας και Οικονομικών, Ανάπτυξης και του κατά περίπτωση εποπτευόμενου Υπουργού, μπορεί να τροποποιούνται οι ιδρυτικές διατάξεις των ερευνητικών και τεχνολογικών φορέων που δεν εποπτεύονται από τη Γ.Γ.Ε.Τ. και να επεκτείνεται η εφαρμογή ορισμένων ή όλων των διατάξεων του κεφαλαίου Ε΄ του παρόντος νόμου και στους φορείς αυτούς».

Από τη διατύπωση της διάταξης προκειμένου περί της εφαρμογής των θεσπιζόμενων ρυθμίσεων εισάγεται καταρχήν διάκριση των φορέων σε εποπτευόμενους ή μη εποπτευόμενους από τη Γ.Γ.Ε.Τ.. Έτσι, οι μεν εποπτευόμενοι από τη Γ.Γ.Ε.Τ. φορείς υπάγονται αυτοδικαίως στο θεσπιζόμενο πλαίσιο, ενώ οι μη εποπτευόμενοι μπορούν να υπαχθούν σε αυτό με την έκδοση προεδρικού διατάγματος κατόπιν πρότασης των ως άνω υπουργών (βλ. και αιτιολογική έκθεση, επί του άρθρου 3). Το σημείο αυτό χρειάζεται διευκρίνιση σε σχέση με τη ρύθμιση της παρ. 2, η οποία προβλέπει την εφαρμογή των θεσπιζόμενων διατάξεων σε «όσους άλλους φορείς προβλέπεται η εφαρμογή τους από ειδικές διατάξεις του παρόντος ή άλλων νόμων, προεδρικών διαταγμάτων ή υπουργικών αποφάσεων».

4

4. Επί των άρθρων 17 παρ. 1, 18 παρ. 5, 19 παρ. 3, 24 παρ. 5

Εκ παραδρομής αναφέρεται το άρθρο 9 του ν. 3054/2002, ενώ πρόκειται για το άρθρο 19 του νόμου.

5. Επί του άρθρου 26 παρ. 1

Εκ παραδρομής αναγράφεται στα στοιχεία δημοσίευσης του ν. 2530/1997 ο αριθμός ΦΕΚ Α' 281, ενώ πρόκειται για τον αριθμό ΦΕΚ Α' 218.

6. Επί του άρθρου 27 παρ. 1 και 2

Η παρ. 1 του άρθρου 27 του υπό ψήφιση Νσχ προβλέπει ότι η διοίκηση, οι υπάλληλοι και τα πρόσωπα που συνδέονται με το Ε.Σ.Ε.Τ ή τον Ε.Ο.Ε.Τ. με σύμβαση έργου, εργασίας ή εντολής υποχρεούνται να τηρούν εχεμύθεια για γεγονότα, ερευνητικά δεδομένα και ερευνητικά προγράμματα ή για επί μέρους στοιχεία τους τα οποία περιέρχονται σε γνώση τους κατά την άσκηση ή επ' ευκαιρία της ανωτέρω δραστηριότητάς τους. Εν προκειμένω καθιερώνεται καθήκον εχεμύθειας των ανωτέρω προσώπων. Η παρ. 2 του άρθρου 27 του υπό ψήφιση Νσχ προβλέπει ότι οι παραβάτες της διάταξης της παρ. 1 του ίδιου άρθρου τιμωρούνται συμφώνως προς τις διατάξεις των άρθρων 252 και 253 ΠΚ.

Υποκείμενο του εγκλήματος του άρθρου 252 ΠΚ είναι μόνο υπάλληλος συμφώνως προς τα άρθρα 13 α' ΠΚ και 263α ΠΚ. Τα πρόσωπα όμως που συνδέονται με το Ε.Σ.Ε.Τ ή τον Ε.Ο.Ε.Τ. με σύμβαση έργου ή εντολής δεν είναι υπάλληλοι κατά τις ανωτέρω διατάξεις. Συνεπώς, η παραβίαση του καθήκοντος τους για τήρηση εχεμύθειας δεν μπορεί να τιμωρηθεί συμφώνως προς το άρθρο 252 ΠΚ. Περαιτέρω, η παραβίαση καθήκοντος εχεμύθειας συνιστά στοιχείο της αντικειμενικής υπόστασης του εγκλήματος του άρθρου 252 ΠΚ και προσδιορίζει την έννοια του απορρήτου. Εφόσον δια της παρ.1 του άρθρου 27 του υπό ψήφιση Νσχ ιδρύεται αυτό το καθήκον, οι διατάξεις των άρθρων 252, 253 ΠΚ εφαρμόζονται για τα πρόσωπα που φέρουν την ιδιότητα του υπαλλήλου. Για τα λοιπά πρόσωπα που δεν φέρουν την υπαλληλική ιδιότητα θα ήταν νομοτεχνικώς ορθότερο να θεσπισθεί αυτοτελής ποινική διάταξη, ενδεχομένως στο πρότυπο του άρθρου 252 ΠΚ.

7. Επί του άρθρου 31 παρ. 4

Εκ παραδρομής δεν αναγράφονται ορθώς τα στοιχεία των διεθνών οργανισμών: α) European Synchrotron Radiation Facility (ESRF) και β) International Atomic Energy Agency (IAEA).

8. Επί των άρθρων 33 παρ. 4 β), παρ. 7 ε) και παρ. 10 δ)

Οι προτεινόμενες διατάξεις ρυθμίζουν τη διαδικασία έγκρισης του ετήσιου

προϋπολογισμού του ερευνητικού κέντρου. Έτσι, συμφώνως προς τη διάταξη του άρθρου 33 παρ. 4 β), το Διοικητικό Συμβούλιο (Δ.Σ.) του κέντρου εγκρίνει, μετά από εισήγηση του διευθυντή του κέντρου [παρ. 7 ε)], τον ετήσιο προϋπολογισμό του. Το ζήτημα χρειάζεται, ενδεχομένως, διευκρίνιση δεδομένου ότι στην παρ. 10, όπου καθορίζονται ενδεικτικώς οι αρμοδιότητες του Επιστημονικού Συμβουλίου του ερευνητικού κέντρου, προβλέπεται και γνωμοδότηση του Επιστημονικού Συμβουλίου προς τον αρμόδιο Υπουργό σχετικώς με τον ετήσιο προϋπολογισμό, μετά από εισήγηση του διευθυντή του κέντρου.

Περαιτέρω, στην παρ. 10 δ) ορίζεται ότι το Επιστημονικό Συμβούλιο γνωμοδοτεί μετά από εισήγηση του διευθυντή του κέντρου εντός τριάντα (30) ημερών από αυτή, ενώ αν δεν υποβληθεί εισήγηση, το Επιστημονικό Συμβούλιο προχωρεί και χωρίς αυτή. Θα έπρεπε, ενδεχομένως, να διευκρινισθεί το ζήτημα της έναρξης της προθεσμίας των τριάντα ημερών που τάσσει η παρ. 10 δ) και ειδικότερα το χρονικό σημείο αφετηρίας της προθεσμίας εντός της οποίας της οποίας το Επιστημονικό Συμβούλιο υποχρεούται να γνωμοδοτήσει προς τον αρμόδιο Υπουργό σχετικώς με τον ετήσιο προϋπολογισμό του κέντρου, στην περίπτωση που δεν υποβληθεί εισήγηση του διευθυντή.

Θα μπορούσε, εξ άλλου, να αναφέρεται και στην παρ. 10 η αρμοδιότητα του Επιστημονικού Συμβουλίου να γνωμοδοτεί για την έγκριση του επιχειρησιακού προγράμματος του ερευνητικού κέντρου.

Παρατηρείται, τέλος, ότι επειδή στην παρ. 10 στ) απαντά για πρώτη φορά το αρκτικόλεξο Ε.Κ., θα μπορούσε ο ανωτέρω όρος είτε να αναγραφεί ολόγραφως είτε να τεθεί εντός παρενθέσεων μετά την πλήρη αναγραφή του στη διάταξη.

9. Επί των άρθρων 35 παρ. 4 και 37 παρ. 2

Η προτεινόμενη διάταξη του άρθρου 35 παρ. 4 ορίζει ότι για τη διαδικασία προκήρυξης της θέσης, αξιολόγησης και διορισμού του διευθυντή αυτοτελούς ερευνητικού ινστιτούτου εφαρμόζονται αναλόγως οι διατάξεις των παρ. 6 και 7 του άρθρου 34, η δε αρμοδιότητα του Ε.Γ.Σ. ασκείται από το Ε.Γ.Σ.Ι. Η παρ. 7 του άρθρου 34 παραπέμπει προκειμένου περί της συγκρότησης της ενδεκαμελούς επιτροπής των κριτών στην παρ. 2 του άρθρου 37, η οποία θεσπίζει αρμοδιότητα εισήγησης από το «Ε.Γ.Σ. του αυτοτελούς ερευνητικού ινστιτούτου» επί του καταλόγου των κριτών.

Δεδομένου ότι από το άρθρο 35 προβλέπεται ως όργανο διοίκησης των αυτοτελών ερευνητικών ινστιτούτων το Ε.Γ.Σ.Ι. και όχι το Ε.Γ.Σ., θα μπορούσε να εξετασθεί η αντικατάσταση των όρων «Ε.Γ.Σ. του αυτοτελούς ερευνητικού ινστιτούτου» από τους όρους «Ε.Γ.Σ.Ι. του αυτοτελούς ερευνητικού

ινστιτούτου» στην παρ. 2 του άρθρου 37, συναφώς δε να διαγραφεί το τελευταίο εδάφιο της παρ. 4 του άρθρου 35. Θα μπορούσε ακόμη για λόγους πληρότητας να διευκρινισθεί στην παρ. 2 δεύτερο εδάφιο του άρθρου 37 ότι η εισήγηση του «Ε.Γ.Σ. [βλ. ανωτ.] του αυτοτελούς ερευνητικού ινστιτούτου» αφορά στην περίπτωση εκλογής διευθυντή αυτοτελούς ερευνητικού κέντρου. Περαιτέρω, σημειώνεται ότι το άρθρο 35 ορίζει το Ε.Γ.Σ.Ι. ως όργανο διοίκησης αυτοτελούς ερευνητικού ινστιτούτου υπό την προϋπόθεση ότι το προεδρικό διάταγμα σύστασης του ινστιτούτου δεν θα ορίζει άλλως, οπότε θα πρέπει να διευκρινισθεί ποιο όργανο εισηγείται.

10. Επί του άρθρου 37 παρ. 5

Για λόγους πληρότητας θα μπορούσαν να προστεθούν μετά τις λέξεις «Μετά τη λήξη τη θητείας του ο διευθυντής» οι λέξεις «ερευνητικού κέντρου».

Αθήνα, 18 Φεβρουαρίου 2008

Οι Εισηγητές
Αθανασία Διονυσοπούλου
Επιστημονική Συνεργάτης
Δημήτριος Κανελλόπουλος
Γεωργία Μακροπούλου
Ειδικοί Επιστημονικοί Συνεργάτες

Ο Προϊστάμενος του Τμήματος
Ευρωπαϊκών Μελετών
Ξενοφών Παπαρρηγόπουλος
Επ. Καθηγητής του Πανεπιστημίου
Θεσσαλίας

Ο Προϊστάμενος της Β΄ Διεύθυνσης
Επιστημονικών Μελετών
Αστέρης Πλιάκος
Αν. Καθηγητής του Οικονομικού
Πανεπιστημίου Αθηνών

Ο Πρόεδρος του Επιστημονικού Συμβουλίου
Κώστας Μαυριάς
Καθηγητής της Νομικής Σχολής του Πανεπιστημίου Αθηνών